

”Språket är kristallklart och tempot högt. Det är riktigt skickligt skrivet.”

SKICKLIG TOLK AV SKAKIG SAMTID

MIKAEL MOGREN

JÜRGEN HABERMAS tillhör det sena 1900-talets betydande tänkare i Europa. Som medlem i den så kallade Frankfurtskolan var han en av dem som tydligast formulerade senmoderniteten på tröskeln till det nya milleniet. Grunden för Frankfurtskolan var upplysningen med rötter hos filosofer som Voltaire och Hume på 1700-talet. Enligt dem kunde religionen tolereras, så länge medvetandet fanns om att den riskerade att motverka människans frigörelse. I takt med att individernas självständighet och välstånd ökade, skulle religionen blekna bort. I deras rationella tänkande hade den egentligen ingen plats, särskilt inte i institutionella former som kyrkor och samfund. I centrum för senmodernister som Jürgen Habermas stod det demokratiska samtalet.

Habermas var född 1929 och han kom att överleva alla sina namnkunniga generationskamrater. Decennerna före sina sin död i mars 2026

genomgick hans tänkande en intressant vändning. Han började räkna med religionen. Inte för egen del, Habermas var lika ”religiöst omusikalisk” som alltid. Nej, han såg religionerna som en del av det moderna samhället. Religionen uppfattade han som en förankring och en positiv drivkraft i framväxten av begrepp som solidaritet, samvete och frihet. I *Makten och det heliga* lyfter Joel Halldorf fram Habermas vändning som ett exempel på förändringar i synen på religion: Habermas insåg att religiösa traditioner där människan är helig och Guds avbild, kan balansera marknadens uppfattningar om den producerande, konsumerande människan.

DET ÄR INTE ENKELT att sammanfatta Halldorfs bok. Han skriver intensivt, ofta med en kort introduktion där han skisserar ett personporträtt. Därefter är han mitt i saken, och lyfter fram väsentliga beståndsdelar ur vilka han drar tydliga slutsatser. Som läsare känner jag mig effektiv, eftersom jag direkt förs in i avancerade tankegångar. Halldorf skriver aldrig tillkrånglat, även om han ofta borrar djupt. När texten är nere på djup där det skulle kunna bli svårt att se klart, då påbörjar han ett nytt perspektiv. Det gör att det blir många nystarter i boken, vilket gör den lättläst. Språket är kristallklart och tempot högt. Det är riktigt skickligt skrivet.

Nyhetererna är numera fyllda av hänvisningar till religion. Kommer de

inte från Rysslands eller USA:s presidenter, så är de från den muslimska världen. Det är en skakig samtid som Halldorf beskriver och en del har sin grund i tvära kast hos Donald Trump. Halldorf beskriver skillnaden mot tidigare, när amerikanska presidenter som regel varit påverkade av evangelikal teologi, med rötter i reformerta och puritanska traditioner. Enligt dem skulle ledaren vara dygdig och leva ett moraliskt oklanderligt liv. Den bilden passar inte in på Trump. Halldorf förklarar att det har skett en förskjutning, från det evangelikala till det pentakostala. Det är numera vissa delar av den amerikanska pingströrelsens teologi som dominerar i Vita huset, menar Halldorf. Det medför att presidenten är en av grabbarna som på Guds uppdrag ska återställa ordningen. Hans privata vandel är underordnad, eftersom en messiasgestalt i första hand inte behöver vara någon moralisk förebild. I stället står Trump som en i raden av Kores, Nebukanessar och omvända missbrukare, som är smorda av Gud att bringa frälsning i världen. Förändringen märks till exempel på de apokalyptiska tankegångar som anekdotiskt förekom hos Ronald Reagan. Idag är de framträdande hos Trump, vilket får betydelse i stödet till Israel och inställningen till Iran.

I AMERIKANSK TEOLOGI finns begreppet *literacy* – läskunnighet. Den är avgörande för att religiös tradition och tänkande ska kunna överföras mellan

människor. Halldorfs kunskap och analyser är viktiga för att öka den religiösa läskunnigheten i Sverige. Utan böcker som den här är det svårt att tolka skeendena kring USA:s president. Det är av allt att döma en stor förändring som vi befinner oss i just nu. Halldorf är tydlig med sin egen plattform. Han lyfter förtjänstfullt fram den radikala reformationen och sin egen uppväxt i pingstkyrkan. Inifrån beskriver han pingstförsamlingen som en kontrastkultur, vilken inte så sällan fungerar samhällsbyggande. Det är samtal som pågår i församlingen medan kaffet kokas och en kommitté måste tillsättas för ombyggnaden av pastorslägheten. I en tid när religiös påverkan oftare kommer från amerikanska influensers via nätet än från närsamhället och äldre generationer, behövs fler röster. Joel Halldorf är en av dessa, en viktig sådan. ●

MIKAEL MOGREN
är biskop i Västerås stift

**MAKTEN OCH
DET HELIGA**
Den religiösa vändningen i världspolitiken
av **Joel Halldorf**.

Formgivare: Beatrice
Bohman

Fri tanke 2026, 248 sidor.
Inbunden, 276 kr